

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31.1.2019: Σημαντικοί σύγχρονοι μελετητές υποστηρίζουν ότι ο μεγαλύτερος ποιητής του Βυζαντίου κι ο μεγαλύτερος ποιητής του νεότερου Ελληνισμού είχαν εβραϊκή καταγωγή. Φαίνεται, λοιπόν, ότι ο Ρωμανός ο Μελωδός και ο Διονύσιος Σολωμός έπιναν από την ίδια πηγή της παράδοσης που ξεκίνησε στα αλεξανδρινά χρόνια και κορυφώθηκε με τον Ευαγγελιστή Ιωάννη, που παρά τις συντακτικές του ανασφάλειες έγραψε το ποιητικότερο των Ευαγγελίων και τη φοβερή Αποκάλυψη. Αναφέρομαι στην ποίηση γιατί αποτελεί την άρτια και ιδανική έκφραση της «Ελλάδος φωνής». Ο Ιουδαϊκός Ελληνισμός, αποτελώντας ευμαρή συνένωση δύο κραταίων παραδόσεων, στάθηκε από την αρχή του ποιητικός. Η ανάγκη των Εβραίων να λατρέψουν τον Θεό στην ελληνική γλώσσα δημιούργησε τη Μετάφραση των Εβδομήκοντα, έργο τόσο θαυμάσιο ώστε έφτασε να αντικαταστήσει το πρωτότυπο των Γραφών και να κυριαρχήσει στον εβραϊκό κόσμο μέχρι τον 7ο μ.Χ. αιώνα.

Αλλά και στο ιουδαϊκό βασίλειο των Ασμοναίων η γλώσσα, τα ήθη και τα ονόματα ήσαν ελληνικά. Σε επίρρωση τούτου, αρκεί να δούμε στα νομίσματα του Αλεξάνδρου Ιανναίου και των διαδόχων του την ελληνική επιγραφή των ονομάτων και τον μακεδονικό ήλιο. Άλλωστε η επανάσταση των Μακκαβαίων ήταν ένα επεισόδιο των εμφυλίων πολέμων μεταξύ των κρατών των επιγόνων του Μεγάλου Αλεξάνδρου και όχι ένα κίνημα εναντίον των Ελλήνων. Πολύ αργότερα, ο Άγιος Γρηγόριος ο Ναζιανζηνός θα περιέγραφε τους Μακκαβαίους ως μάρτυρες της Πίστewς: «Εύγε, ω παίδες, εύγε, αριστείς εμοί, εύγε, ασώματοι σχεδόν εν σώμασιν, εύγε, προστάται του Νόμου, και της εμής πολιάς, και της θρεψαμένης υμάς πόλεως, και εις τόδε αρετής προαγωγούσης». Όταν ο Ελληνικός Τρόπος συνομίλησε με την Εβραϊκή Θρησκεία παρήχθη ο δυτικός πολιτισμός, που συχνά ονομάζεται Ιουδαιοχριστιανικός αλλά θα ήταν περισσότερο ακριβές αν καλείτο Ελληνο-εβραϊκός.

Τον 3ο π.Χ. αιώνα ο Κλέαρχος από τους Σόλους της Κύπρου στο έργο του «Περί ύπνου» παρουσίασε την πρώτη ιστορική καταγραφή συναντήσεως Έλληνα με Ιουδαίο, περιγράφοντας τη συνομιλία του Αριστοτέλους με έναν ανώνυμο Εβραίο, καταγόμενο από την Κοίλη Συρία, την περιοχή, δηλαδή, μεταξύ των ορέων Λιβάνου και Αντιλιβάνου, ο οποίος -κατά την αυτοφωνία του Σταγειρίτη στο κείμενο- όχι μόνον ήξερε ελληνικά, αλλά είχε και ψυχή ελληνική. Η εθνική ταυτότητα των Ελλήνων, Εβραίων κατά το θρήσκευμα, αποκρυσταλλώθηκε ομότροπα με την αριστοτελική διήγηση μετά τη δημιουργία του ελληνικού κράτους και την ενσωμάτωση της Μακεδονίας και της Θράκης, όπου ήκμαζαν από την αρχαιότητα οι πρώτες εβραϊκές κοινότητες στην Ευρώπη. Και χρειάζεται να είναι κραταιά η συνείδηση ότι η ιουδαϊκή θρησκεία υφίσταται στον ελλαδικό χώρο τρεις τουλάχιστον αιώνες πριν τη Γέννηση του Χριστού, όπως μαρτυρεί η συναγωγή της Δήλου και η δράση του Αποστόλου Παύλου στις πρεσβυγενείς εβραϊκές κοινότητες προς τις οποίες έγραψε τις Επιστολές του. Είναι, δηλαδή, η αρχαιότερη ζωντανή θρησκευτική παράδοση της χώρας μας.

Δύο ήσαν οι κυρίαρχες εβραϊκές γλωσσικές τάσεις στον ελληνικό χώρο μετά τον

15ο αιώνα: Η αρχαία, ελληνόφωνη ρωμανιώτικη και η νεότερη, ανδαλουσιανή σεφαραδίτικη. Ωστόσο, από το 1912 επικράτησε σταδιακά η ελληνική γλώσσα τόσο ως εκπαιδευτική επιλογή όσο και εντός των οικογενειακών εστιών. Αυτή ήταν μία απόλυτα συνειδητή τάση εθνικής ενσωμάτωσης από μέρους των Ιουδαίων, οι οποίοι στο πρότερο κρατικό σχήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αποτελούσαν διακριτή εθνο-θρησκευτική κοινότητα. Και είναι μία σπάνια περίπτωση όπου η ελεύθερη εθνική επιλογή μιας θρησκευτικής ομάδας όχι μόνον τελεσφόρησε αλλά σε λιγότερο από τριάντα χρόνια, κατά το Έπος του 1940, παρήγαγε ήρωες.

Από έναν πληθυσμό 77.377 θρησκευτικώς Ιουδαίων επιστρατεύθηκαν 12.898 άνδρες, εκ των οποίων οι 343 ανήκαν στις τάξεις των αξιωματικών και υπαξιωματικών. Οι πεσόντες ανήλθαν σε 513 και οι τραυματίες σε 5.743 - πολλοί από αυτούς ακρωτηριασθέντες ανάπηροι πολέμου. Αυτό ήταν το προοίμιο της πλέον συγκινητικής πατριωτικής πράξης των Ελληνοεβραίων της Μακεδονίας. Όταν το βουλγαρικό φασιστικό καθεστώς κατοχής πρότεινε στους Εβραίους των Σερρών και άλλων πόλεων της Ανατολικής Μακεδονίας να πολιτογραφηθούν ως Βούλγαροι προκειμένου να αποφύγουν τις συνέπειες των αντισημιτικών νόμων εκείνοι απάντησαν: «Στην Ελλάδα γεννηθήκαμε. Η Ελλάδα είναι η γη των πατέρων μας. Είμαστε Έλληνες. Δεν αλλάζουμε την εθνικότητά μας για κανένα λόγο, με καμία αμοιβή». Δύο χρόνια αργότερα αυτοί οι άνθρωποι που προέκριναν την ελληνικότητα έναντι της ασφάλειας και της επιβίωσης οδηγήθηκαν στα στρατόπεδα θανάτου του Αουσβιτς-Μπιρκενάου, της Τρεμπλίνκα, του Μπέργκεν-Μπέλζεν.

Το Ολοκαύτωμα, πέρα από τη σημασία του ως το μεγαλύτερο και φρικτότερο έγκλημα της ανθρώπινης ιστορίας, αποτελεί και μία τραγωδία του Ελληνισμού, ο οποίος στερήθηκε το μείζον τμήμα της ιουδαϊκής προβολής του που τόσα μεγάλα πνευματικά έργα απέφερε στους 23 αιώνες ύπαρξής της. **Η βεβήλωση, η αμφισβήτηση, η απόρριψη των γεγονότων αποτελούν τη συνέχεια του Ολοκαυτώματος. Σκυλεύουν τους νεκρούς των στρατοπέδων συγκέντρωσης, που δεν αξιώθηκαν να έχουν τάφο. Το μίσος, όμως, δεν λερώνει τα κενοτάφια και τα μνημεία. Λερώνει τη χώρα.**

Σωστά επισήμανε ο λεπταίσθητος Γιώργος Ιωάννου πως «ακόμα και η απόλυτη φρίκη γίνεται με την επανάληψη κάτι το χωρίς πολύ ενδιαφέρον, ιδίως γι' αυτούς που δεν τα είδαν ή δεν έζησαν την εποχή». Και ο αντισημιτισμός ξεκινάει με το πρώτο «αλλά», με την πρώτη μικρή προσπάθεια αναθεώρησης και εξίσωσης. Ο αντισημιτισμός είναι παραμορφωτική αρθρίτιδα της κοινωνίας που την σακατεύει και της δίνει όψη αποκρουστικού τέρατος. Παιδεία, ενημέρωση και τολμηρή νομοθεσία είναι τα μόνα ιάματα.

*** Ο Ευστάθιος Χ. Λιανός-Λιάντης** είναι ειδικός γραμματέας Θρησκευτικής και Πολιτιστικής Διπλωματίας του Υπουργείου Εξωτερικών, Επικεφαλής της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στη Διεθνή Συμμαχία για τη Μνήμη του Ολοκαυτώματος.

[ΠΗΓΗ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 31.1.2019](#)